

BÍ THƯ TỈNH ỦY, THÀNH ỦY KHÔNG LÀ NGƯỜI ĐỊA PHƯƠNG và quyết tâm “6 dám”

PHẠM THỊ GIANG*

Việc đổi mới công tác cán bộ là công việc thường xuyên, cấp thiết của toàn Đảng và từng tổ chức đảng ở mọi giai đoạn cách mạng. Trong bối cảnh cả hệ thống chính trị triển khai cuộc cách mạng tinh gọn tổ chức bộ máy, sáp nhập các tỉnh, thành phố, lần đầu tiên Bộ Chính trị, Ban Bí thư đề ra chủ trương thực hiện 100% bí thư tỉnh ủy, thành ủy không là người địa phương nhằm thúc đẩy thêm động lực phát triển, đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới với một đội ngũ cán bộ lãnh đạo công tâm, liêm chính, đặt lợi ích của quốc gia, dân tộc lên trên hết, trước hết.

Khẳng định nỗ lực xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo liêm chính, khách quan và minh bạch

Nhìn lại lịch sử dân tộc từng có những quy định về việc người địa phương không được làm quan nơi sinh ra và lớn lên, gọi là Luật Hồi tỵ. Chủ trương này được ban hành đầu tiên dưới thời vua Lê Thánh Tông, đến thời vua Minh Mạng trở đi được bổ sung với phạm vi, đối tượng áp dụng ngày càng mở rộng, quy định ngày càng nghiêm ngặt. Luật Hồi tỵ quy định về việc bổ dụng đội ngũ quan lại phong kiến thời đó thể hiện tư tưởng quản trị tiến bộ trong cuộc cải cách nền hành chính quốc gia, nhằm ngăn ngừa tham nhũng từ những ràng buộc của quan hệ dòng tộc, làng xóm; lựa chọn quan lại dựa trên học vấn, phẩm chất. Nhờ vậy, triều đình có thể sử dụng được nhiều nhân tài từ khắp các miền đất nước, góp phần giữ vững kỷ cương, bảo vệ sự trong sạch của bộ máy quan lại, củng cố niềm tin của người dân vào triều đình.

Tư tưởng tiên bộ trong xây dựng bộ máy liêm chính đó đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp nối trong những năm đầu thành lập nước, ngay khi cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp mới bắt đầu. Trong *Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ* viết ngày 1-3-1947, Chủ tịch Hồ Chí Minh nghiêm khắc phê bình: “Có những đồng chí còn giữ thói “một người làm quan cả họ được nhờ”, đem bà con, bạn hữu đặt vào chức này việc kia, làm được hay không, mặc kệ. Hồng việc đoàn thể chịu, cốt cho bà con, bạn hữu có địa vị là được”⁽¹⁾.

Thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm xây dựng đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, với nhiều quy định cụ thể. Gần đây, *Pháp lệnh của Ủy ban Thường vụ Quốc hội số 11/2003/PL-*

* ThS, Ban Xây dựng Đảng, Tạp chí Cộng sản

(1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 5, tr. 90-91

UBTVQH11 ngày 29-4-2003 sửa đổi, bổ sung một số điều của Pháp lệnh Cán bộ, công chức quy định: “Người đứng đầu và cấp phó của người đứng đầu cơ quan, tổ chức không được bố trí vợ hoặc chồng, bố, mẹ, con, anh, chị, em ruột của mình giữ chức vụ lãnh đạo về tổ chức nhân sự, kế toán - tài vụ; làm thủ quỹ, thủ kho trong cơ quan, tổ chức hoặc mua bán vật tư, hàng hóa, giao dịch, ký kết hợp đồng cho cơ quan, tổ chức đó” (Điều 20). Ban Chấp hành Trung ương Đảng ban hành Quy định số 37-QĐ/TW, ngày 25-10-2021 “Về những điều đảng viên không được làm”, trong đó có một số quy định như đảng viên không được “Can thiệp, tác động hoặc để vợ (chồng), con, bố, mẹ, anh, chị, em ruột mình, bên vợ (chồng) và người khác lợi dụng chức vụ, vị trí công tác của mình để trục lợi” (Điều 11); không được “Can thiệp, tác động để vợ (chồng), con, bố, mẹ, anh, chị, em ruột mình, bên vợ (chồng), bản thân và người khác đi du lịch, học tập, chữa bệnh bằng nguồn tài trợ của các tổ chức, cá nhân có liên quan đến ngành, lĩnh vực theo dõi, quản lý” (Điều 17).

Nghị quyết số 11-NQ/TW, ngày 25-1-2002 của Bộ Chính trị “Về việc luân chuyển cán bộ lãnh đạo và quản lý”, chủ trương bố trí cán bộ lãnh đạo không là người địa phương được coi là một trong những giải pháp đổi mới công tác cán bộ, sau đó thực hiện thí điểm tại một số tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương. Chủ trương này luôn được khẳng định nhất quán trong các văn kiện của Đảng cho đến nay. Trong nhiệm kỳ khóa XII và XIII, Đảng ta đã thí điểm thực hiện chủ trương “bí thư các tỉnh ủy, thành ủy không là người địa phương”, và tỷ lệ thực hiện chủ trương này

đã tăng dần theo từng năm. Dự thảo Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII trình Đại hội XIV của Đảng nêu rõ, trong nhiệm kỳ XIII “lần đầu tiên hoàn thành việc bố trí 100% bí thư tỉnh ủy, thành ủy trực thuộc Trung ương... không phải là người địa phương”⁽²⁾. Tại đại hội đảng bộ các tỉnh, thành phố nhiệm kỳ 2025 - 2030 và thời gian gần đây, Bộ Chính trị đã thực hiện điều động, phân công bí thư tỉnh ủy, thành ủy không phải là người các địa phương. Chủ trương này khẳng định quyết tâm mạnh mẽ của Đảng trong việc xây dựng đội ngũ bí thư cấp ủy cấp tỉnh có năng lực, tâm huyết, liêm chính, khách quan và vì lợi ích chung của đất nước. Đây là nền móng vững chắc để củng cố niềm tin của nhân dân, khơi dậy động lực phát triển của mỗi địa phương, đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới.

“6 dám” - nhìn từ thực tiễn

Giai đoạn nào cũng vậy, quá trình thực hiện nghị quyết của Đảng rất cần những cán bộ lãnh đạo, quản lý có khả năng thực hiện “6 dám”: dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung. Tuy nhiên, yêu cầu “6 dám” của người đứng đầu cấp ủy càng phải được đặc biệt quan trọng khi đất nước bước vào kỷ nguyên mới, trong bối cảnh toàn hệ thống thực hiện việc sáp nhập các tỉnh, thành phố với sự phân quyền, phân cấp theo nguyên tắc nhất quán “địa phương quyết, địa phương làm, địa phương

(2) “Dự thảo Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng”, *Báo điện tử Chính phủ*, ngày 25-10-2025

chịu trách nhiệm”.

Đại hội đảng bộ các tỉnh, thành phố nhiệm kỳ 2025 -2030 thành công tốt đẹp, nhiệm vụ quan trọng sau đại hội là đưa nghị quyết vào cuộc sống, thành thực tiễn sinh động. Đây là cả một quá trình với lộ trình, bước đi phù hợp và phải phát huy được sức mạnh của cả hệ thống chính trị, mọi tầng lớp nhân dân; trong đó, các ban chấp hành, ban thường vụ cấp ủy, nhất là người đứng đầu cấp ủy có vai trò quyết định. *Khi đó, bí thư tỉnh ủy, thành ủy không là người địa phương có nhiều điều kiện thuận lợi, thế mạnh và khả năng để thực hiện “6 dám”, đưa nghị quyết vào cuộc sống.*

Bí thư tỉnh ủy, thành ủy được điều động từ nơi khác đến, ít chịu tác động bởi những ràng buộc của các mối quan hệ thân quen, lợi ích nhóm, dòng họ hay các thế hệ lãnh đạo cũ tại địa phương; họ sẽ có cái nhìn khách quan, đánh giá công việc dựa trên thực tiễn, từ đó dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo để đưa ra những quyết sách quan trọng có lợi cho địa phương.

Là người đứng đầu cấp ủy tỉnh, thành phố, đồng chí bí thư cấp ủy có năng lực, uy tín sẽ quý bị được sự đoàn kết của cán bộ, đảng viên và người dân, tạo bước ngoặt lớn trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo phát triển kinh tế - xã hội, đáp ứng kỳ vọng và mong mỏi của nhân dân.

Thực hiện chủ trương bí thư tỉnh ủy, thành ủy không là người địa phương tạo điều kiện khuyến khích những cán bộ có năng lực thật, làm việc thật và thành tích thật chứ không chỉ “tráng men”, làm đẹp hồ sơ để “muru cầu”

ĐẢNG VIÊN KHÔNG ĐƯỢC:

“Can thiệp, tác động hoặc để vợ (chồng), con, bố, mẹ, anh, chị, em ruột mình, bên vợ (chồng) và người khác lợi dụng chức vụ, vị trí công tác của mình để trục lợi” (Điều 11);

“Can thiệp, tác động để vợ (chồng), con, bố, mẹ, anh, chị, em ruột mình, bên vợ (chồng), bản thân và người khác đi du lịch, học tập, chữa bệnh bằng nguồn tài trợ của các tổ chức, cá nhân có liên quan đến ngành, lĩnh vực theo dõi, quản lý” (Điều 17).

Quy định số 37-QĐ/TW, ngày 25-10-2021

của Ban Chấp hành Trung ương

“Về những điều đảng viên không được làm”

những cơ hội thăng tiến cao hơn. Môi trường làm việc mới thúc đẩy cán bộ cố gắng phấn đấu, hoàn thiện và khẳng định năng lực bản thân đáp ứng yêu cầu phát triển của địa phương.

Cán bộ từ nơi khác đến sẽ đem đến tư duy, kinh nghiệm và cách làm mới, là động lực thúc đẩy địa phương phát triển. Đồng thời, dễ phát hiện những vấn đề “tồn tại cố hữu” mà người địa phương đã quen, không nhìn thấy, không nhận ra...

Bí thư tỉnh ủy, thành ủy không là người địa phương cũng sẽ đối mặt với không ít khó khăn, thử thách. Khó khăn trước hết là phải đối mặt với nhiều cái mới: “người mới” xét trong mối quan hệ với cán bộ tại chỗ trong hệ thống

chính trị ở địa phương, “người mới” xét trong mối quan hệ với quy mô, tính chất công vụ và địa bàn hoạt động, đặc biệt - “người mới” trong bối cảnh cả hệ thống chính trị thực hiện sắp xếp tổ chức bộ máy, mô hình chính quyền địa phương 2 cấp với nhiều công việc mới, chưa có tiền lệ.

Khi bí thư cấp ủy không là người địa phương chưa thông thạo địa bàn, chưa nắm chắc lịch sử, văn hóa, con người dẫn đến người đứng đầu cấp ủy với quyết tâm “6 dám” sẽ phải đi sâu, sát, nắm bắt tình hình thực tiễn, nhanh chóng ban hành chương trình hành động thực hiện nghị quyết đại hội, đưa nghị quyết vào cuộc sống nhanh nhất và có hiệu quả nhất.

Thực tế ở các địa phương vẫn còn tâm lý không muốn tiếp nhận người đứng đầu được luân chuyển, điều động từ nơi khác về, thậm chí cả khi ở địa phương mình chưa có phương án nhân sự tối ưu nhất. Điều này xuất phát từ tâm lý phổ biến, nếu người địa phương được chọn làm lãnh đạo cao nhất đó không chỉ là động lực phấn đấu, vinh dự cho cá nhân, mà còn là niềm tự hào của cả tập thể, của quê hương...

Khó khăn lớn đối với người đứng đầu cấp ủy không là người địa phương là thực hiện công tác cán bộ. Khi chưa hiểu rõ năng lực, uy tín của từng cán bộ, gặp khó khăn trong sắp xếp, đề bạt, luân chuyển nhân sự. Bởi vậy, người đứng đầu cấp ủy cần phải “có con mắt tinh đời”, dám dùng người, tin tưởng đồng nghiệp, “vì việc xếp người”, phải công khai, minh bạch, nếu không sẽ có nguy cơ bị “cô lập”.

Bí thư cấp ủy không là người địa phương khi được điều động, luân chuyển về nơi mới

cần có thời gian để tìm hiểu địa phương, khẳng định năng lực, uy tín qua tác phong công tác sâu sát cơ sở, lối sống lành mạnh, chan hòa với đồng nghiệp; tu dưỡng, rèn luyện, tạo dấu ấn tốt trong cán bộ, đảng viên và nhân dân. Từ đó đề quy tụ đoàn kết của cán bộ, đảng viên và nhân dân, nhất là đội ngũ lãnh đạo cũ.

Kỷ nguyên mới và yêu cầu nhiệm vụ mới

Đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển mới không chỉ mở ra cơ hội phát triển toàn diện về kinh tế - xã hội, mà còn đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên trong tiến trình xây dựng và phát triển địa phương. Việc sáp nhập các tỉnh, thành phố đã tạo ra dư địa địa - chính trị, địa - kinh tế, địa - văn hóa mới, đòi hỏi đề ra chương trình hành động, chiến lược phát triển địa phương phù hợp. Theo đó, cấp ủy, chính quyền, nhất là đồng chí bí thư cấp ủy phải tiếp cận vấn đề theo tư duy mới - tư duy phát triển, mở rộng không gian, vươn xa tầm nhìn, vượt qua tâm lý vùng miền “quê anh, quê tôi, cục bộ địa phương”, tất cả vì lợi ích quốc gia, dân tộc với phương châm nhất quán, xuyên suốt - “đất nước là quê hương”.

Xác định tư tưởng “ổn định sớm để phát triển”, bí thư cấp ủy phải vào cuộc với tinh thần khẩn trương, tâm thế chủ động, tâm huyết, trách nhiệm để hoàn thành trọng trách, nhiệm vụ được giao phó. Bí thư cấp ủy không là người địa phương phải có đủ tiêu chí, tiêu chuẩn của một cán bộ lãnh đạo, quản lý, hội tụ đủ đức - đủ tài - đủ tâm - đủ tầm - đủ sức - đủ nhiệt huyết cách mạng. Đây là nền tảng để thực hiện “6 dám”, khẳng định uy tín, năng lực và quyết tâm đưa địa phương phát triển.

Bí thư tinh ủy, thành ủy không là người địa

phương cần tăng cường giao lưu, đối thoại, lắng nghe ý kiến phản ánh của nhân dân để kịp thời giải quyết vướng mắc từ lúc mới phát sinh; phát huy vai trò hạt nhân chính trị, duy trì sự đoàn kết, thống nhất trong tập thể lãnh đạo, nhất là giữa bí thư cấp ủy với người đứng đầu chính quyền cùng cấp. Chỉ có như thế mới tạo ra được sự thống nhất, đoàn kết trong Đảng, củng cố niềm tin của Nhân dân - yếu tố then chốt quyết định mọi thành công trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo của đồng chí bí thư cấp ủy.

Trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, đồng chí bí thư tỉnh ủy, thành ủy phải nghiêm túc thực hiện công việc “công khai, công tâm và công bằng” từ công tác cán bộ cho đến chỉ đạo, phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại. Đặc biệt, trong bối cảnh thực hiện sắp xếp tổ chức bộ máy và thực hiện mô hình chính quyền địa phương 2 cấp, nhiều vấn đề phát sinh trong thực tiễn triển khai, bí thư cấp ủy phải chú trọng công tác kiểm tra, giám sát, kịp thời phát hiện vấn đề để khắc phục và có hướng giải quyết phù hợp với tình hình cụ thể của địa phương.

Muốn khẳng định năng lực, được cán bộ, đảng viên và nhân dân ghi nhận, bí thư tỉnh ủy, thành ủy không là người địa phương, phải biết phát huy thế mạnh, sở trường của mình, phải biết “bù đắp” điểm yếu, sở đoản bằng cách lắng nghe - lắng nghe trong tập thể lãnh đạo, lắng nghe đồng nghiệp và quan trọng nhất là lắng nghe người dân. Đồng thời, cần không ngừng bổ khuyết những hạn chế bằng việc tự học, tự nghiên cứu, nắm bắt thực tiễn công việc; tu dưỡng, rèn luyện về phẩm chất đạo đức, năng lực, tư duy lãnh đạo; cập nhật những kiến thức mới trong bối cảnh đất nước

bước vào Kỷ nguyên vươn mình gắn với công cuộc chuyển đổi số quốc gia trên mọi lĩnh vực.

Bí thư tỉnh ủy, thành ủy là linh hồn của đảng bộ, trung tâm đoàn kết tập hợp cán bộ, đảng viên và nhân dân ở địa phương. Tuy nhiên, bước đầu sẽ gặp những khó khăn nếu không tạo được sự đồng thuận thực sự và cộng tác nhiệt tình của các đồng chí trong thường trực, ban thường vụ cấp ủy cùng đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân. Để các đồng chí bí thư tỉnh ủy, thành ủy hoàn thành tốt nhiệm vụ, cần có sự quan tâm, góp ý, giúp đỡ, động viên và bảo vệ của cấp ủy cấp trên và lãnh đạo cùng cấp, nhất là đối với những vụ việc phức tạp, nổi cộm xảy ra tại địa phương liên quan đến người đứng đầu cấp ủy với quyết tâm thực hiện “6 dám”.

Lãnh đạo, chỉ đạo địa phương phát triển kinh tế - xã hội trong tâm thế của một “người mới”, trong bối cảnh của một tỉnh, thành phố mới và trong điều kiện nhiều công việc mới là nhiệm vụ đầy thách thức với mỗi bí thư tỉnh ủy, thành ủy. Thực tiễn luôn phát sinh những vấn đề mới cần những lời giải phù hợp. Hoàn cảnh mới, nhiệm vụ mới vừa là thử thách nhưng cũng là cơ hội để cấp ủy, người đứng đầu cấp ủy thể hiện bản lĩnh, năng lực và trí tuệ trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo. Đề ra được đường lối phát triển phù hợp, đúng đắn đã khó, nhưng tổ chức thực hiện chủ trương đó có hiệu quả càng khó khăn hơn bội phần. Thực tiễn đã chứng minh, ở đâu người đứng đầu cấp ủy nêu gương, có tinh thần trách nhiệm, quyết liệt trong hành động, tạo dấu ấn lớn, phát huy được vai trò của đội ngũ cán bộ, đảng viên, ở đó cấp ủy sẽ lãnh đạo thực hiện tốt các mục tiêu, nhiệm vụ đề ra, đưa địa phương ngày càng phát triển □